

początki

październik - grudzień 2008
kwartalnik Fundacji Komeńskiego

FUNDACJA
ROZWOJU DZIECI
IM. KOMENSKIEGO

numer 6

Szanowni Państwo,

Zapraszamy do lektury kolejnego wydania naszego „kwartalnika”. Nazwaliśmy go „Początki”, bo właśnie początkom – najwcześniejszemu okresowi w życiu dzieci, od urodzenia do 10 roku życia – poświęcamy w nim najwięcej miejsca. Będziemy wdzięczni za uwagi, komentarze, listy, pytania do ekspertów. Chcielibyśmy, aby nasz kwartalnik stał się źródłem informacji – nie tylko o realizowanych przez nas działaniach, ale także o sytuacji wczesnej edukacji w Polsce.

Nowelizacja ustawy oświatowej

Sejm uchwalił nowelizację ustawy oświatowej, zakładającą m.in. obniżenie wieku szkolnego, przekazywanie szkół np. stowarzyszeniom lub fundacjom, zmniejszenie uprawnień kuratoriów oświaty.

Zgodnie z uchwaloną nowelizacją, w 2009 r. do szkoły podstawowej trafią sześciolatki urodzone w okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 2003 r., których rodzice wyrażą taką wolę. Z kolei rodzice dzieci, które urodziły się w okresie od dnia 1 maja do 31 grudnia 2003 r., mogą wnioskować, aby ich dziecko poszło do szkoły, ale jej dyrektor może im odmówić, jeśli dziecko np. nie chodziło do przedszkola lub w jego szkole nie ma już miejsc dla sześciolatków.

Zapisy nowelizacji wprowadzają trzyletni okres przejściowy, w którym wyłącznie rodzice sześciolatków będą decydować o tym, czy dziecko znajdzie się w pierwszej klasie szkoły podstawowej, czy też nie.

W 2012 r. do szkoły podstawowej obowiązkowo mają trafić wszystkie sześciolatki. Wraz z obniżeniem obowiązkowego wieku szkolnego do sześciu lat, nowelizacja przyznaje od 1 września 2009 r. prawo do korzystania z wychowania przedszkolnego dzieciom w wieku pięciu lat. Według minister Hall, w 2011 r. wszystkie pięcioletnie dzieci będą musiały przejść odpowiednie zajęcia w przedszkolu. Projekt ustawy zakłada także, że od 1 września 2009 r. każde dziecko w roku poprzedzającym rozpoczęcie nauki w szkole przejdzie diagnozę przedszkolną (sprawdzenie i poznanie stanu gotowości do podjęcia nauki).

Sejm utrzymał także przepisy dotyczące przekazywania szkół innym podmiotom niż samorządy z poprawką, że będzie to dotyczyć jedynie szkół, do których uczęszcza nie więcej niż 70 uczniów. Poprawka wprowadza także zapis, że przejmowanie szkół będzie możliwe jedynie „po uzyskaniu pozytywnej opinii kuratora oświaty”.

Zgodnie z nowelizacją, kurator oświaty nie będzie miał wpływu m.in. na wybór dyrektora szkoły, którym w świetle wprowadzanej zmiany może zostać osoba „niebędąca nauczycielem, powołana na stanowisko dyrektora przez organ prowadzący”. W tej sprawie nowelizacja większe kompetencje przyznaje samorządom.

Ponadto, kurator oświaty nie będzie miał wpływu na odwołanie dyrektora szkoły z jego funkcji. Kurator nie będzie także mógł wydawać wiążącej opinii, gdy podmiot prowadzący szkołę zechce ją zlikwidować. Szkoła może zostać zlikwidowana za zgodą organu, który udzielił zezwolenia na jej założenie. Zgodnie z procedurą legislacyjną, nowelizacje ustawy o systemie oświaty trafią teraz do Senatu.

Więcej na temat nowelizacji ustawy można przeczytać w Gazecie Prawnej http://praca.gazetaprawna.pl/artykuly/109333,sejm_znowelizowal_ustawe_o_systemie_oswiaty.html,2

Zachęcamy także do zapoznania się ze stanowiskiem Aliny Kozińskiej-Bałdygi, przewodniczącej Federacji Inicjatyw Oświatowych odnośnie planowanych zmian: artykuł „Rodzice chcą przejmować szkoły” w Dziennik. The Times <http://polskatimes.pl/opinie/80651,alina-kozinska-baldyga-rodzice-chca-przejmowac-szkoly,id,t.html#material>

ZAPROSZENIA

Chcę się bawić. Praktyczne propozycje zabaw dla małych dzieci.

Na stronie Fundacji <http://www.frd.org.pl/strona.php?p=5> można zapoznać się z najnowszą publikacją Fundacji „Chcę się bawić. Praktyczne propozycje zabaw dla małych dzieci”. Znajdą tam Państwo propozycje ciekawych i absorbujących zajęć dla najmłodszych oraz praktyczne rady dotyczące wspólnej zabawy rodziców i dzieci w domu.

Konsultacje w ramach programu „Dla Dzieci”

Na naszej stronie internetowej programu „Dla Dzieci” <http://www.dladzieci.org.pl/strona.php?p=38> znajdują Państwo listę lokalnych konsultantów. Można się do nich zwracać o pomoc w przygotowaniu wniosków dotacyjnych na projekty, których celem jest tworzenie jak najlepszego środowiska edukacyjnego dla małych dzieci (m.in. PO KL Działanie 9.1.1, Działanie 9.5).

Aby ułatwić Państwu współpracę z konsultantami wdrożyliśmy nową procedurę:

- Na stronie programu „Dla Dzieci” <http://www.dladzieci.org.pl/> umieściliśmy formularz, gdzie mogą opisać Państwo swoje plany związane z tworzeniem i uruchamianiem różnych działań edukacyjnych dla najmłodszych (planowana forma zajęć, wymiar, zasady działania, lokal, środki, z których zamierzają Państwo finansować działania). Wejście do formularza – przez migający banner z lewej strony.
- Po wypełnieniu pól obowiązkowych mogą Państwo opisać swój problem lub zadać konkretne pytania dotyczące prowadzenia i finansowania działań na rzecz najmłodszych.
- Wypełniony Formularz zostanie przesłany do Fundacji Komeńskiego.
- Po zapoznaniu się z opisem planowanych działań i problemem pytającego, Fundacja będzie kontaktować Państwa bezpośrednio z wybranym konsultantem lub umawiać termin rozmowy telefonicznej/ spotkania z pracownikiem Fundacji.

Można także umawiać się z konsultantami bezpośrednio, bez pośrednictwa Fundacji.

CO NOWEGO W FUNDACJI?

Seminarium międzynarodowe „Obywatel Dziecko”

Seminarium odbyło się w dniu 19 listopada 2008 r. w Warszawie. Jego celem było zaprezentowanie doświadczeń i dobrych praktyk Unii Europejskiej w traktowaniu dzieci jako pełnoprawnych obywateli, których głos jest brany pod uwagę przy tworzeniu programów rozwojowo - edukacyjnych.

Seminarium zostało zorganizowane w ramach programu „Obywatel Dziecko” prowadzonego dzięki dotacji CEE TRUST oraz programu „Dla Dzieci” prowadzonego dzięki dotacji Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Honorowy patronat nad seminarium objął Rzecznik Praw Dziecka.

Podczas seminarium swoje doświadczenia przedstawili: Elżbieta Czyż z Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Nico van Oudenhoven z International Child Development Initiatives, Aija Tuna z International Step by Step Association, Lorella Trancossi z Reggio Children oraz Olaf Żylicz ze Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej.

Więcej informacji o seminarium znajdą Państwo na stronie Fundacji

<http://www.frd.org.pl/strona.php?p=153&t=0&cid=267>

Zapraszamy również do zapoznania się z materiałami z seminarium

<http://www.frd.org.pl/strona.php?p=152&t=0&cid=289>

Seminarium międzynarodowe "Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci wiejskich". Celem seminarium, które odbyło się w dniu 27 listopada 2008 r. w Warszawie, było zaprezentowanie wybranych problemów i praktycznych rozwiązań związanych z nierównym dostępem dzieci wiejskich do edukacji.

Seminarium zostało zorganizowane w ramach programu „Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci wiejskich” który jest współfinansowany ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, a także ze środków budżetu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych.

Podczas seminarium swoje doświadczenia prezentowali: Paweł Bochniarz - koordynator zespołu przygotowującego raport Kapitał Intelktualny Polski, Pauline Walmsley i Siobhan Fitzpatrick z organizacji The Early Years Organization z Irlandii oraz Teresa Kot, sekretarz Powiatu Puławskiego.

Więcej informacji o seminarium znajdą Państwo na stronie Fundacji

<http://www.frd.org.pl/strona.php?p=153&t=0&cid=295>

Zapraszamy również do zapoznania się z materiałami z seminarium

<http://www.frd.org.pl/strona.php?p=152&t=0&cid=307>

Konferencja „Mali Warszawiacy – stymulowanie rozwoju i równe Szanse edukacyjne”. 12 grudnia 2008 roku w Warszawie odbyła się konferencja „Mali Warszawiacy – stymulowanie rozwoju i równe szanse edukacyjne”. Konferencja poświęcona była współpracy m.st. Warszawy, placówek edukacyjnych i organizacji pozarządowych w celu zapewnienia wszystkim dzieciom - także tym, które mają utrudniony dostęp do edukacji - dobrego startu szkolnego.

W konferencji uczestniczyło ponad 100 osób - przedstawiciele dzielnicowych wydziałów oświaty, pomocy społecznej, poradni, przedszkoli oraz organizacji pozarządowych.

Podczas konferencji przedstawiono programy i rozwiązania organizacyjne pozwalające na podnoszenie jakości i urozmaicenie oferty edukacyjnej dla małych dzieci. Swoje doświadczenia prezentowali Teresa Ogrodzińska i Monika Rościszewska-Woźniak z Fundacji Komeńskiego, Barbara Murawska z Wydziału Pedagogicznego UW oraz przedstawiciele warszawskich organizacji pozarządowych - Fundacji „Sto Pociągów”, Powiślańskiej Fundacji Społecznej, Fundacji „Dzieci Niczyje”, Stowarzyszenia „Mierz Wysoko” i Fundacji „SYNAPSIS”. Alicja Ziarnik z Biura Edukacji Urzędu m.st. Warszawy przedstawiła główne cele i założenia programu „Mali Warszawiacy”.

Więcej informacji o seminarium znajdą Państwo na stronie Fundacji

<http://www.frd.org.pl/strona.php?p=153&t=0&cid=297>

Zapraszamy również do zapoznania się z materiałami z seminarium

<http://www.frd.org.pl/strona.php?p=152&t=0&cid=302>

Program „Angażowanie rodziców w edukację dzieci”

Program realizowany na terenie województwa podlaskiego, finansowany jest ze środków PO KL Działanie 9.5. W ramach programu powstał warsztat zapoznający rodziców z „Metodą projektów badawczych” i przygotowujący ich do współpracy z nauczycielami przy realizacji tematów badawczych z dziećmi.

117 rodziców i nauczycieli z Ośrodków Przedszkolnych uczestniczyło w warsztatach „Metoda projektów badawczych”. Kolejnym krokiem będzie przeprowadzenie wspólnie z dziećmi uczęszczającymi do Ośrodków konkretnych projektów badawczych (na tematy wybrane przez dzieci). Efekty wspólnej pracy dzieci i rodziców zostaną zaprezentowane całej społeczności lokalnej.

Więcej informacji o programie znajdą Państwo na stronie Fundacji

<http://www.frd.org.pl/strona.php?p=196>

Program upowszechnienie grup zabawowych

Program był realizowany w IV kwartale 2008 r. dzięki środkom z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich. Jego celem było stworzenie możliwości wprowadzenia Grup Zabawowych - nowej formy edukacyjnej, przeznaczonej dla rodziców i małych dzieci poniżej 3 roku życia. Pilotaż tej formy przeprowadzony latach 2006-2007 dowiódł, że odpowiada ona na potrzeby polskich rodziców i dobrze wpisuje się w ofertę organizacji pozarządowych i gmin.

W ramach programu opracowaliśmy moduł szkoleniowy wraz z materiałami edukacyjnymi i przygotowaliśmy 20 trenerów Akademii Komeńskiego do prowadzenia warsztatów dla animatorów Grup Zabawowych.

Więcej informacji o programie znajdą Państwo na stronie Fundacji

<http://www.frd.org.pl/strona.php?p=196>

CO NOWEGO W PARTNERSTWIE NA RZECZ ROZWOJU I EDUKACJI MAŁYCH DZIECI?

Partnerstwo na Rzecz Rozwoju i Edukacji Małych Dzieci (PREMD) to ruch społeczny, którego celem jest nagłaśnianie, promowanie i działania rzecznicze zmierzające do upowszechnienia różnorodnych form wspierania rozwoju i edukacji dla małych dzieci.

Zapraszamy organizacje pozarządowe działające na rzecz wspierania rozwoju małych dzieci do przyłączania się do Partnerstwa. W chwili obecnej zrzeszamy już 36 organizacji z całej Polski. Informacja, w jaki sposób można dołączyć do Partnerstwa znajduje się na stronie <http://www.frd.org.pl/strona.php?p=76>

List partnerstwa na rzecz rozwoju i edukacji małych do premiera i minister pracy. Na początku grudnia 2008 r. Partnerstwo przygotowało list do Premiera Rzeczypospolitej Polskiej oraz Minister Pracy prezentujący stanowisko Partnerstwa w sprawie planowanych zmian w Kodeksie Pracy. W liście, podpisanym przez 16 organizacji, postulowaliśmy możliwość tworzenia ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie tylko przyzakładowych żłobków i przedszkoli, ale także innych form wychowania przedszkolnego. Efektem podjętych działań była zmiana stosownego paragrafu Kodeksu Pracy zgodnie z postulatem Partnerstwa.

Z listem można zapoznać się na stronie <http://www.frd.org.pl/strona.php?p=98>

Od którego roku życia stajemy się obywatelami?

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka i stwierdza, że każdy człowiek ma prawo do uczestniczenia w rządzeniu swym krajem bezpośrednio lub przez swobodnie wybranych przedstawicieli, a także prawo równego dostępu do służby publicznej w swym kraju (art. 21). Z tego wynika, że skoro odmawiamy dzieciom prawa głosu, to nie uważamy ich za obywateli.

Tak obecnie, jak i w przeszłości ograniczenia prawa głosu miały to samo uzasadnienie: brak zdolności rozpoznania czynu. Ci, którzy zdecydowali o przyznaniu „powszechnych” praw wyborczych uznawali, że ubodzy, kobiety i dzieci nie umieją podejmować właściwych decyzji. Zmieniono zapisy w stosunku do dwóch pierwszych grup, ale pozbawienie prawa głosu dzieci nie doczekało się zasadniczej krytyki. We Francji obniżono wiek uprawniający do głosowania, nie kwestionowano jednak nigdy samego kryterium wieku.

Co roku we Francji setki tysięcy dzieci mogą wybierać przedstawicieli w swojej gminie. Chodzi o około 25 tysięcy przedstawicieli samorządu dzieci i młodzieży, z których najmłodsi mają zaledwie siedem czy osiem lat. Przedstawiciele ci zasiadają w 1.300 samorządach.

Samorząd dziecięcy, złożony z dzieci lub młodzieży mieszkających na danym obszarze, powołuje i prowadzi gmina. Wybrani przedstawiciele reprezentują wszystkich młodych ludzi w okolicy. Podejmują różnego typu działania: starają się o zapewnienie większego bezpieczeństwa na terenach wokół szkół, dbają o czystość w gminie i dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych, inicjują i prowadzą akcje informacyjne i społeczne. Podobnie jak w przypadku samorządu gminnego, za poszczególne działania odpowiadają niewielkie zespoły w ramach komisji pod przewodnictwem dorosłego (zazwyczaj miejscowego polityka lub osoby specjalnie powołanej do realizacji określonego zadania).

Politycy chętnie podnoszą kwestię cenzusu wieku dla przedstawicieli samorządów dziecięcych, ale czynią tak ze względów organizacyjnych, a nie politycznych. Kwestia cenzusu wieku dla dzieci w samorządach ujawnia brak głębszej refleksji nad celem powoływania tych organów. Spór o przedział wiekowy jest też świadectwem zakorzenionego myślenia, według którego poniżej pewnego wieku nie można uczestniczyć w życiu społecznym.

W tej sytuacji rodzą się następujące pytania: W którym roku życia dziecko uzyskuje świadomość struktury i sposobu działania samorządu lokalnego? Od którego roku życia może uczestniczyć w demokratycznej debacie publicznej i w jakich kwestiach może się wypowiadać? Od jakiego wieku jest w stanie zrozumieć problemy swojej społeczności lokalnej? I czy wiek jest właściwym kryterium, aby określić poziom jego świadomości?

Definiowanie praw i obowiązków według kryterium wiekowego jest wyłącznie kwestią wygody i przyzwyczajenia. Instytucje wmawiają nam, że ludzie dzielą się na nieletnich i pełnoletnich, czyli na dzieci i dorosłych. Jeśli dorosłość utożsamiamy z dojrzałością, wówczas musimy przyznać, że dzieci i ludzie młodzi są niedojrzali i niekompetentni. Jeśli w dzieciach widzimy przyszłych obywateli, wówczas dyskwalifikujemy ich obecny poziom rozwoju, a mówiąc o cenzusie wiekowym, zaprzeczamy, że dziecko jest człowiekiem i obywatelem od chwili narodzin.

A może powinniśmy pozwolić dzieciom wpisywać się na listy wyborze, brać udział w głosowaniu, a nawet stawać w szranki jako potencjalni kandydaci, jeśli tylko chcą i czują się na siłach, by sprostać zadaniu? Niech wyborcy sami zdecydują, czy dziecko ma wystarczające doświadczenie, by stać się ich przedstawicielem.

Michel Koebel pracuje na Uniwersytecie im. Marca Blocha w Strasburgu.

Z całym artykułem można zapoznać się w Strefie Wiedzy na stronie internetowej Fundacji Komeńskiego

<http://www.frd.org.pl/strona.php?p=152&t=0&cid=289>

WARTO PRZECZYTAĆ

- Konwencja o Prawach Dziecka Komentarz ogólny nr 7 (2005) - Realizacja praw dziecka w okresie wczesnego dzieciństwa nr 7
<http://www.frd.org.pl/strona.php?p=135>
- Wokół obniżenia wieku szkolnego coraz więcej znaków zapytania. Kiedy sześciolatki pójdą do szkoły? To ich obowiązek czy prawo? Zapraszamy do lektury Raportu „Gazety Wyborczej” <http://wyborcza.pl/0,94525.html>
- William Glasser: Każdy uczeń może osiągnąć sukces. Wydawnictwo Pracowni Alternatywnego Wychowania, Łódź 2005. Po lekturze książki odpowiedź wydaje się jednoznaczna: „tak”. Co więcej zostajemy wyposażeni w gotowe narzędzia do realizacji takiego zadania. Zachęcamy do lektury.

Biuletyn „Początki” został przygotowany w ramach programu „Dla Dzieci”, który Fundacja Komeńskiego prowadzi wspólnie z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności.

Jeśli nie chcą Państwo otrzymywać naszego biuletynu, prosimy o przesłanie wiadomości e-mail na adres frd@frd.org.pl

Jednocześnie, w trosce o to, aby nasz biuletyn jak najlepiej informował Państwa o działaniach Fundacji - ale i o sytuacji wczesnej edukacji w Polsce - prosimy o nadsyłanie uwag i komentarzy do tego i poprzednich numerów biuletynu.

POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

POLISH-AMERICAN
FREEDOM FOUNDATION

Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego

ul. Flory 1/8, 00-586 Warszawa,
tel. (+48 22) 652 30 82, (+48 22) 881 15 80
fax: (+48 22) 849 30 41
e-mail: frd@frd.org.pl